

Особливості інклюзивної освіти

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу.

«Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей» (Концепція розвитку інклюзивної освіти. Наказ МОН від 01.10.2010 № 912).

Реформа освіти в Україні покликана до життя й реформи в спеціальній освіті дітей з особливими потребами. У нашому суспільстві є різні категорії маленьких громадян, певна частина яких мають проблеми, пов'язані зі здоров'ям і розвитком. І, на жаль, на сьогодні кількість дітей, які потребують корекційно-реабілітаційної роботи, соціальної адаптації зростає.

Конституція України, Закон України «Про освіту» гарантують усім дітям право на освіту, отже і можливість реалізувати це право в усіх державних закладах освіти належно від статі, раси, національності, соціального та майнового стану, стану здоров'я, місця проживання та інших чинників.

Діти з особливими потребами мають право задовольняти свої потреби так само, як і всі інші члени суспільства

Переваги інклюзивної освіти для дітей з особливими освітніми потребами:

- Завдяки цілеспрямованому спілкуванню з однолітками поліпшується когнітивний, моторний, мовний, соціальний та емоційний розвиток дітей.
- Ровесники відіграють роль моделей для дітей з особливими освітніми потребами.
- Оволодіння новими вміннями та навичками відбувається функціонально.
- Навчання проводиться з орієнтацією на сильні якості, здібності та інтереси дітей.
- У дітей є можливість для налагодження дружніх стосунків зі здоровими ровесниками й участі у громадському житті.

Переваги інклюзивної освіти для інших дітей:

- Діти вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей.
- Діти вчаться налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від них.
- Діти вчаться співробітництву.

- Діти вчаться поводитися нестандартно, бути винахідливими, а також співчувати іншим.
для педагогів та фахівців:
- Педагоги краще розуміють індивідуальні особливості дитини.
- Педагоги оволодівають різноманітними педагогічними методиками, що дає їм змогу ефективно сприяти розвитку дітей з урахуванням їхньої індивідуальності.
- Спеціалісти (медики, педагоги спеціального профілю, інші фахівці) починають сприймати дітей більш цілісно, а також вчать дивитися на життєві ситуації очима дітей.
- Дитина з особливостями психофізичного розвитку не повинна займати особливого становища в закладі, вона має почуватися природно, досягти самостійності, наскільки це можливо.
- Дуже важливо в інклюзивній групі створити таку атмосферу взаєморозуміння та взаємодопомоги між дітьми, щоб забезпечити дитині з особливостями психофізичного розвитку можливість самоствердитися, подолати неадекватні установки та стереотипи, набутися певних навичок соціальної поведінки.

Результативність навчально-виховної, корекційно-реабілітаційної і лікувально-профілактичної роботи в інклюзивному класі (групі) значною мірою залежить від координованості впливів усіх членів команди (керівника закладу, педагогів, лікарів, психолога, дефектолога, реабілітолога, батьків) на дітей з особливостями психофізичного розвитку, комплексного підходу до планування і реалізації корекційно-розвивальних заходів. Важливо заохочувати організацію неформальних груп підтримки серед вихованців закладу, педагогів та батьків з метою створення простору для соціальної реабілітації дітей з особливостями психофізичного розвитку

Перший етап залучення дітей з особливостями психофізичного розвитку до загально-освітнього простору здійснюється у закладі дошкільної освіти. Головним завданням освітнього процесу в реабілітаційних та інклюзивних групах є особистісний розвиток, активізація внутрішнього потенціалу дітей, залучення їх до співтворчості з педагогами та ровесниками. Розвиток дитини як суб'єкта освітньої діяльності (активної, ініціативної, відповідальної).

Метою організації роботи в інклюзивних та реабілітаційних групах дошкільних навчальних закладів є:

1. Залучення дітей з особливостями психофізичного розвитку до дошкільної освіти.
2. Виконання індивідуальної фізкультурно-оздоровчої програми з даною категорією дітей.
3. Сприяння соціальній адаптації дітей з особливими потребами психофізичного розвитку, введення їх у колектив однолітків.
4. Оволодіння дітьми необхідними навичками спілкування з однолітками та дорослими.
5. Допомога родинам у виконанні індивідуальних оздоровчих програм.
6. Сприяння пізнавальному та особистісному розвитку, готовності до взаємодії з навколишнім світом. Створення умов для виконання певних дидактичних завдань.

Навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку не повинно обмежуватись організацією освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Важливо, щоб дитина могла і вдома здобувати і водночас вдосконалення власні

знання. Тому батьки повинні ознайомитись з програмою навчання своєї дитини, знати, яка мета окремих елементів даної програми, її загальний напрямок і принципи.

Мова не йде про те, щоб батьки брали на себе роль вихователя, заміняли або виручили його. Однак варто аби вихователі і батьки однаково ставилися до бажань дитини, допомагали їй почуватися безпечно. Співпраця вихователя з батьками збільшує шанси на те, щоб дитина краще користувалася вміннями і навичками, способами діяльності, якими оволоділа в ЗДО.

Діти з особливими потребами, залучені до звичайного життя, стають повноцінними членами суспільства і часто не лише потребують підтримки громади, а й, навпаки роблять свій внесок у загальну справу. Суспільство багато втрачає якщо певна його частина не залучена до активного і продуктивного життя. Діти, які граються і навчаються у групах залучення, стають компетентними, незалежними, працьовитими людьми, завжди готовими прийти на допомогу іншим.

Також потрібна систематична співпраця людей, які забезпечують виконання програми. Цьому сприяють регулярні зустрічі батьків, вихователів, логопеда, музичного керівника, психолога, інструктора з фізкультури, реабілітолога — всіх реалізаторів програми. Процес залучення надає дітям та їх сім'ям широкі можливості для вибору, сприяє повному розкриттю дитячого потенціалу, навчає розуміти і поважати людську індивідуальність.

Саме в такому довіллі, де вся увага сконцентрована на діяльність дітей, де поважають і задовольняють індивідуальні потреби, можуть ефективно навчатися і здорові діти, і діти з різними вадами і специфічними потребами.